

PSI VE VÁLCE

ODVAHA, LÁSKA A LOAJALITA
VOJENSKÝCH SLUŽEBNÍCH PSŮ

LISA ROGAKOVÁ

PSI VE VÁLCE

**ODVAHA, LÁSKA A LOAJALITA
VOJENSKÝCH SLUŽEBNÍCH PSŮ**

Lisa Rogak

PRÁH
Praha 2012

PSI VE VÁLCE

ODVAHA, LÁSKA A LOAJALITA
VOJENSKÝCH SLUŽEBNÍCH PSŮ

LISA ROGAK

PRÁH

Přeloženo z anglického originálu THE DOGS OF WAR.

Copyright © 2011 by Lisa Rogak. All rights reserved. Printed in the United States of America. For information address St. Martin's Press, 175 Fifth Avenue, New York, N.Y. 10010.

Cover photo © Isifa, 2012. Credits for photographs in front matter: US. Air Force. Photos: Master Sergeant Adrian Cadiz, US. Air Force; Staf Sergeant Matthew Hannen, US. Air Force; Master Sergeant Scot Wagers, US. Air Force; Airman First Class Allen Stokes.

Translation © Dana Šimonová, 2012.

ISBN 978-80-7252-385-6

Christopherovi Brendanu Rogakovi

HON NA USÁMU: Z PSÍ PERSPEKTIVY

Noc na 1. května 2011 na pákistánsko-afghánské hranici. Speciálně vycvičený pes Cairo pracující pro armádu se připravoval na transport v jedné ze dvou helikoptér Black Hawk. Spolu se dvěma Chinooky, které jim kryly záda, se vrtulníky chystaly při velice speciální misi přeletět hranici do Abbottabádu, města ležícího asi čtyřicet mil severně od pákistánského hlavního města Islámábádu. Cairo byl belgický ovčák – malinois, což je plemeno známé svou pronikavou inteligencí. Seděl ve střehu, občas zahýbal ušima a byl plně vyladěn na náladu panující mezi vojáky, s nimiž letěl.

Přestože je doprovázel už předtím při mnoha různých úkolech, cítil, že tento bude něčím specifický. Tak zaprvé, hukot motoru i rotorů byl méně hlučný. Oba Black Hawky měly protihlukově upravený povrch i zakončení trupu. Helikoptéry byly také vybaveny zařízením, které je činilo neviditelnými pro radary.

A zatímco většina letů ve vrtulnicích Black Hawk probíhala přímo na místo určení a zase zpět, tentokrát piloti za letu nad horskou krajinou hodně manévrovali a kličkovali, neboť radarový signál tu byl přinejlepším pouze omezený, a tak kopírovali terén po vzoru ptáků. Tato mise byla tak supertajná, že všech sedmdesát devět příslušníků útočného komanda – z nichž dvacet čtyři bylo z vysoce elitního oddílu SEAL Team 6 vojenského námořnictva – vědělo, že jediná možnost, jak se tohoto úkolu zhostit s úspěchem, je dostat se na místo, vykonat svou práci a zmizet dřív, než Pákistánci pošlou na narušitele vzdušného prostoru své vlastní vojenské letectvo.

I Cairo cítil, že tato mise je něčím neobvyklá. Jeho jednotka cvičila v posledních týdnech s větší intenzitou než jindy. A jeho lidští společníci, kteří byli obvykle hovorní a občas ho pohladili po hlavě, nyní

mlčeli, jen občas utrousili pár slov. A víc než jindy klopili zrak na své boty. Cairo si tuto náladu uvědomoval a seděl ve střehu, místo aby si při letu lehl, protože se snažil rozluštit emoce svých společníků.

A další věc: muži kolem něj byli vybaveni na všechno, v plné plné a kromě ručních zbraní a útočných pušek M4 měli k helmám připevněny brýle na noční vidění.

Také Cairo byl plně vybaven. Na rozdíl od obyčejných vojenských psů, které nevyužívali v elitních akcích a kteří nenosili neprůstřelné vesty, měl na sobě pohodlnou vestu Storm Intruder K9 v ceně přibližně 20 000 dolarů. Kromě jiných prvků byla na ní namontována kamera s nočním viděním, připevněná přímo mezi jeho lopatkami. Kamera zabírala akci z nízké polohy blízko u země – ze psí perspektivy – a jeho psovod už si připravil miniaturní mikrofon napojený na bezdrátový přijímač v psím uchu. Tímto způsobem mu jeho lidský partner mohl šeptat pokyny i z dálky několika set metrů a sledovat přitom záběry z kamery umístěné na Cairových zádech.

Pes věděl, že tato mise je odlišná i z jiného důvodu. Vypadalo to, že ho možná budou spouštět z helikoptéry na laně. Psovod už přichystal speciální závěs, který používali při nesčetných výcvikových lekcích, aby se Cairo mohl dostat z vrtulníku, když visí ve vzduchu nad zemí a vítr vyvolaný vrtulí víří kolem hlínu a smetí. Měl také své doggles, brýle pro psy. Zatímco jeho lidští partneři měli připravené brýle s nočním viděním, Cairo je nepotřeboval: psí zrak se ve tmě zostřuje.

Když se blížili k cíli, lidé se zklidnili. Pes vycítil, jak z členů SEAL kolem něj prýští směsice nervozity a železného odhodlání. V jednu chvíli mu psovod položil ruce na neprůstřelnou vestu a přejel po ní, jako kdyby ho sušil ručníkem po koupeli. Chtěl se přesvědčit, že na ní necinká ani se nehýbe nic, co by na ně mohlo upozornit obyvatele místa, kam se chystají.

Cairo občas zaslechl, jak jeden z mužů říká *Geronimo*. Zahýbal ušima. To slovo slyšel už předtím během intenzivních tréninkových lekcí posledních týdnů. Týkalo se jejich nočního cíle. Byl to kód Usámy bin Ládina.

Členové superelitního oddílu SEAL Team 6 měli pouze jedinou možnost, aby vykonali své poslání. Ale v tomto případě bylo v sázce

mnohem víc než obvykle. Také mnohem víc probírali teorii i cvičili praxi. Nesměli ponechat žádný prostor pro pochybení.

I pes prošel intenzivním výcvikem. Na rozdíl od jiných vojenských psů, kteří byli cvičeni k vyhledávání určitých výbušnin nebo určitých drog, Cairo byl vycvičen jako speciální pátrací pes známý jako bojový stopař, jenž dokáže podle pachu z kousku oblečení najít osobu, jíž patřilo, dokonce i když je pach už několik dní starý.

Ale podle zaměření námořního oddílu SEAL – zvláště vojáků v elitních jednotkách, jako je Team 6 – byl Cairo připraven na jakýkoli scénář, neboť ovládal širokou škálu dovedností. Při hledání bin Ládina mohl Cairo využít své schopnosti v mnoha různých situacích. Uměl by dovést své spolubojovníky ze SEALu do místnosti, kde se ukrývá hledaný, a provést pozitivní identifikaci, ať už by byl jejich cíl mrtvý nebo živý. A kdyby se Usámovi podařilo ve zmatku při útoku utéct, Cairo by ho pronásledoval, zneškodnil a držel chyceného, dokud by nedorazili lidské posily. Mohl také upozornit své spolubojovníky na výskyt výbušnin, nástražných drátů nebo min v okolí.

A díky tomu, že se lidé v mnoha kulturách – hlavně v Jihozápadní Asii – vylekají při objevení jakéhokoli psa, velkého i malého, Cairo mohl také sloužit k odvrácení pozornosti nepřítele, vyhnání obyvatel z domu a vyvolání zmatku na tak dlouho, dokud nedorazí členové SEALu a neodvedou svou práci. V jednom rozhovoru Mike McConery, majitel kanadské společnosti Baden K-9, která chová a cvičí služební psy pro Spojené státy i další země, uvedl jeden takový příklad:

„Když vidíte, jak na vás běží můj pes, můžete zastřelit psa nebo mě. Jestliže zastřelíte psa, já zastřelím vás. Když zastřelíte mě, dostane vás pes. Tato úvaha zaměstná na okamžik uvažování nepřítele a dá vám pár sekund, abyste ho dostali.“

Dodal, že pes jako Cairo musí mít okamžité reflexy, které jsou nutné pro každého elitního vojáka. „Tito psi jsou vycvičeni, aby se pohybovali s týmem. Dokážou ohromně rychle rozeznat přítele od nepřítele. Jsou hbití jako kočky a dokonce i při velkém stresu jsou schopni aktivně komunikovat s psovodem.“⁴¹

V tomto případě byl takový výcvik cenným přínosem, protože uzavřený areál, kde se skrýval bin Ládín, byl zdánlivě nedobytný.

Kolem celého sídla stály pět a půl metru vysoké zdi. A terasa na třetím patře domu, kterou viděli příslušníci SEALu v dalekohledech, měla zvláštní vybavení: dvoumetrová stěna kolem ní znemožňovala, aby viděli, kdo je uvnitř.

Už v polovině dubna byl celý tým dobře připravený, připravoval se plán útoku a příslušníci SEALu neustále trénovali různé scénáře dobytí této pevnosti.

Jednou možností bylo celé sídlo bombardovat. Druhá spočívala v tom, že by byl proveden útok s pomocí helikoptér. V prvním případě nebylo jisté, že tam bin Ládín vůbec bude, a při výbuchu by byli pobiti všichni v domě a možná i v okolí.

Bylo také nutné, aby bylo identifikováno bin Ládínovo tělo, což by při bombardování nebylo možné.

Druhý plán byl ohromně nebezpečný a vypadal naprosto šíleně. V době, kdy prezident Obama vážil riziko tohoto i jiných plánů, někteří z jeho kabinetu říkali, že pravděpodobnost úspěchu této operace je méně než padesát procent. Jiní tvrdili, že selhání je pravděpodobné v sedmdesáti až osmdesáti procentech. Je třeba říct, že i Obama měl své pochybnosti a hodnotil šanci na úspěšný útok a dostižení Usámy na uvážlivých padesát pět procent.

Jedno však bylo jisté: všichni věděli, že na tu misi budou potřebovat psa. A ne jen tak ledajakého vojenského psa, ale takového, který má stejně intenzivní výcvik jako jeho lidští kolegové.

Potřebovali Caira.

Po měsících úvah, konzultací s největšími specialisty na obranu i s různými konzultanty na boj uvnitř i venku, jim prezident Obama řekl:

„Jděte na to.“²

Po devadesáti minutách ve vzduchu nadešel čas útoku.

Helikoptéry začaly klesat. Družstva ve dvou vrtulnicích Black Hawk se přemístila k otevřeným dveřím. Příslušníci komanda byli připraveni k úderu. Jeden tým měl vyskákat na střechu budovy z vrtulníku, který se bude držet stále ve vzduchu, zatímco druhé komando mělo přistát a zaútočit na dům ze země. Společně měli Usámu obklíčit.

A právě v té chvíli vypuklo peklo.

Black Hawk, který měl přistát uvnitř ochranných zdí, o jednu zeď zavadil a začal se nekontrolovatelně točit. Pilot byl naštěstí schopen provést přistání natvrdo. S pomocí druhého pilota rychle zastavili a připravili se k útoku.

Příslušníci SEALu provedli nájezd na budovu.

Od samého začátku sledovali akci v přímém přenosu v Bílém domě prezident Obama, ministryně zahraničí Hillary Clintonová a další vysocí státní představitelé a členové vlády. Mlhavý a zrnitý obraz byl přenášán přes ISR (Intelligence, Surveillance a Reconnaissance) ve vrtulníku nacházejícím se nad budovou a přes satelit. Všem dramatickým scénám chyběl zvuk, pouze je občas komentoval generál poručík William McRaven, který byl hlavním plánovačem celé akce. Dostával zvukové zprávy přímo z místa činu od jednoho člena SEALu a současně je předával na velitelské stanoviště.

Obama i ostatní seděli přilepení k monitorům se směsicí fascinace a hrůzy. Sledovali, jak se hroubí zdi a ze země stoupají mračna prachu. Potom vnikla obě komanda do budovy... A najednou nic. Nesnesitelných dvacet minut.

Nakonec se ozvalo: „Geronimo.“

Jak věděl i Cairo, byl to kód pro kořist. Příslušníci SEALu našli bin Ládina.

Další odmlka. Nakonec si McRaven odkašlal.

„Geronimo: EKIA.“

Geronimo: Enemy killed in Action. (Nepřítel zabit v akci).

O několik minut později diváci v Bílém domě spatřili, jak členové SEALu utíkají z rozbitého domu a míří k jednomu z Chinooků. Zatímco šplhali po lanech nahoru, dva z komanda vyhodili do vzduchu rozbitý Black Hawk, aby zničili vysoce pokrokovou technologii na jeho palubě.

Když se mezi rozbitými zdmi komplexu ozvala exploze, Cairo sebou trhl.

Čtyřicet minut poté, co se příslušníci SEALu – lidé i pes – přiblížili ke komplexu, byli všichni přítomni na palubě vrtulníků

a mířili s jedním zvláštním pasažérem zpět do bezpečí k afghánským hranicím.

Tím pasažérem bylo tělo Usámy bin Ládina.

Mise byla splněna.

Stojím za drátěným plotem a sleduju štíhlého, světle hnědého psa, jak několika skoky přebíhá velký uzavřený dvůr. Najednou se otáčí ve vzduchu směrem k muži stojícímu v dálce a oblečenému do tak vycpaného kabátu, že vypadá jak reklamní figurka Michelinu.

Pes přistál muži na zádech a oba s velkým žuchnutím spadli na zem. Přes celý dvůr jasně slyším, jak pes vrčí a snaží se roztrhat látku, aby mohl muži rozervat ramena. Celá ta scéna mi připomíná speciál National Geographic, kde šelma noří svůj čenich do teplých střev čerstvě ulovené kořisti. Dokonce i zvukové efekty jsou podobné.

Navzdory všem předpokladům se muž znovu dostává na nohy. Pes mění taktiku a všemi špičáky se zakousne muži do paže a i nadále ho zuřivě hryže a vrčí.

Poté začíná balet, jak se muž brání síle útoku, točí se, napíná a táhne zpět v zoufalé snaze uniknout mocným psím čelistem. Ale to se mu nedaří. V jedné chvíli uprostřed otočky zvedne muž ruku a všechny čtyři psí nohy opustí zem. Pes visící na ruce se otočí alespoň jednou o 360 stupňů. Ze svého výhodného postavení jsem viděla, jak pes stiskl čelisti, aby čelil síle, která vycházela z toho, jak s ním muž točil ve vzduchu.

Všechno to připomínalo výsek pečlivě provedené, podrobné choreografie a svým způsobem tomu tak také bylo.

Gravitace zvítězila a pes se znovu setkal s pevnou zemí – třebaže se pořád držel paže všemi svými čtyřmi špičáky – a nohama se opíral o měkkou zem. Muž se i nadále pokoušel utéct. Vše možně ho tahal, kroutil a točil rukou, ale pes to všechno vydržel a zůstal jako přilepený k jeho paži. Během toho bizarního tance se oba přemístili přes celý dvůr.

Po jediném slovu psovoda pes pustil paži oběti. Krátce se na sebe zadívali a pak oba namířili přímo do stínu.

Oběť se usmívala.

Všichni kolem se usmívali.

Dokonce se zdálo, že se usmívá i pes. Zápas skončil. Pes nadšeně mával ocasem, oči měl široce otevřené a uši mu směřovaly přímo

vzhůru, což všechno ukazuje na šťastného psa, který si právě zahrál energickou a zábavnou hru se svým lidským protějškem bez ohledu na všechno to vrčení, zuření a vytí, jímž tu podívanou obohatil. Kromě toho dostal nyní také odměnu, protože ať vojenský pes pátrá po člověku, bombě nebo zásilce drog, dobře ví, že když svůj úkol úspěšně splní, dostane odměnu: pamlsk nebo hračku jako třeba oblíbený míček či něco ke žvýkání.

Připravit psy na to, aby si dokázali poradit s kouřem a chaosem skutečného boje, je těžká práce. Vyžaduje to obtížný, stresující výcvik, který vlastně pro psy ani pro jejich lidské partnery nikdy úplně nekončí. Většina trenérů i psovodů pracuje se psy alespoň hodinu či dvě denně, aby jejich získané dovednosti zůstaly na vysoké úrovni. Ve chvíli, kdy jsou psovod a jeho pes vysazeni z letadla v Afghánistánu, Německu nebo třeba v San Francisku, oba dva vědí, jak jednat – a reagovat – na jakékoli reálné či očekávané nebezpečí jako tým, jako dobře promazaný stroj o šesti nohách.

„Kdo je další?“ ptá se psovod. Může tím mínit další „obět“ nebo jednoho z dalších psů, kteří také beze strachu sledují celou scénu a napínají svá vodítka s téměř nezakrytou závistí, co to jejich kamarád právě dělá.

Když jsem sledovala na charlestonecké výcvikové základně 628. oddíl bezpečnostní služby procházející výcvikem, najednou mě napadlo, že většina vojenských služebních psů jsou vlastně takoví chlupatí vojáci. Jakmile jsem začala se sbíráním materiálu pro svou knížku, rychle jsem zjistila, že to nejsou jen tak nějací psi odvedle, šťastní, že se mohou loudat ke každému kolemjdoucímu, aby žebrali o nějaký pamlsk nebo o pohlázení po hlavě.

Takže ještě než jsem se s vojenskými psy sešla osobně, věděla jsem, že od nich musím zůstat v určité vzdálenosti – a nesnažit se je hladit a říkat: „Hodný pejsek.“ Jakmile jsem je spatřila v akci, jejich úloha se pro mě stala křišťálově jasnou: jsou to štíhlé, nelítostné útočné stroje, poslouchající pouze jedinou osobu – svého psovoda. Postupně získávají názor, že jakýkoli jiný člověk je nepřítel nebo alespoň někdo, před kým je třeba mít se na pozoru.

Rotný Clifford Hartley, současný trenér na základně, sledoval celou scénu kritickým okem. Byl nasazen dvakrát – poprvé v Kuvajtu a podruhé v Afghánistánu, odkud se vrátil v březnu 2011 – a v obou případech sloužil s velkým, téměř černým německým ovčákem Cirem. Hartley i ostatní psovodi na základně popisují psí osobnost většinou jako dokonalého příslušníka speciálního komanda s nádavkem tas-mánského čerta v krvi. Hartley nyní pracoval s Cirem už čtyři roky, což je o dva roky déle, než je průměrná doba práce psovoda se psem.

Nebylo to vždycky snadné. „Cir byl pěkné kvítko,“ vypráví Hartley. „Se svým prvním psovodem byl také čtyři roky. Vzájemně se nenáviděli, ale byli vázání jeden na druhého. Když jsem Cira dostal, byl nevrlý a pokaždé, když jsem ho cvičil, se mě snažil kousnout. Teď je z nás dobrý pár, ale stále ještě máme občasné potyčky.“¹

Nyní desetiletý Cir je na neschopence a čeká, jestli ho armáda uzná za schopného adopce. Pokud k tomu dojde, Hartley je první na seznamu kandidátů, kteří si chtějí tohoto psího veterána vzít domů.

Pokaždé když se pes nebo kočka dostanou do televizních zpráv kvůli nějakému velkému případu, najednou o nich chtějí všichni vědět víc, ať už se jedná o maličkou čivavu Paris Hiltonové, nebo o Caira z Pentagonu.

Co se týká vojenských služebních psů, od zveřejnění příběhu Caira chtějí všichni vědět víc o těchto statečných psech, kteří se svými lidskými partnery pracují ve válečných zónách.

Někteří lidé si dokonce přejí některého z nich adoptovat.

„Každý den nám volá šest až sedm lidí, kteří mají zájem o adopci vysloužilého vojenského psa,“ uvedl Hartley a dodal, že v průměru pouze jeden z osmi psích veteránů, kteří slouží v Charlestonu, odchází na adopci k cizím lidem.² Ve velké většině případů si vysloužilého psa bere k sobě domů jeho poslední psovod.

Lidé obvolávali vojenské základny po celé zemi, kde pracovali vojáci se psy, ale většina z nich kontaktovala lackandskou leteckou základnu v texaském San Antoniu, kde se většina služebních psů, psovodů i trenérů učila, jak dobře dělat svou práci.

Co vlastně psi dělají a jak se učí vyhledávat bomby nebo padouchy? Jsou všichni vycvičeni v tom, co dělal Cairo?

Tato kniha odpoví na mnohé vaše otázky. Mým úkolem je oslavit přínos a ukázat na úspěchy vojenských služebních psů nejen ve Spojených státech, ale po celém světě. Zjistíte, že hrdinný pes Cairo, který doprovázel elitní tým SEAL vojenského námořnictva při útoku na sídlo bin Ládina, je jedním z příkladů pracovního nasazení tisíců těchto speciálně vycvičených psů, kteří každý den chrání naše vojáky po celém světě.

Zjistíte, jak armáda získává štěňata a psy, kteří se začleňují do výcvikového programu, jak se vojáci i letci stávají psovody – trvá to o dost déle a je to těžší, než to vypadá – a jaké různé práce mohou psi v armádě vykonávat.

Přčtete si o různých druzích „uniform“ a vybavení určeného pro vojenské psy a jak jsou vycvičeni k jejich používání. Uslyšíte také o válečných veteránech, kteří se o psy starají už od druhé světové války – právě v tomto konfliktu poprvé ve větším počtu sloužili i psi vojáci – jak v primitivních podmínkách frontové linie, tak ve špičkových zařízeních, která soupeří s těmi nejnovějšími a největšími pro lidské vojáky.

Najdete tu i veselé příběhy, jako například o jednom psovodovi ve vietnamské válce, který přežil díky psímu žrádlu, jehož pes dostal hodně, zatímco on svého málo.

Najdete tu i mnoho dojmavých a hřejivých příběhů. Dočtete se o poutu mezi psovodem a psem, které je v mnoha případech tak silné, že psovodi tvrdí, že se cítí bližší svému psímu příteli než lidem. Často se stává, že takový psovod se vzdá povýšení, protože potom už by nemohl pracovat se svým psím partnerem.

Celou knihou procházejí příběhy o zvlášť významných psech a psovodech, kteří zašli daleko nad rámec svých povinností a někdy dokonce položili i život ve službě své zemi.

Nahlédnete do života, který vedou tito velice speciální psi od narození až po odpočinek ve stáří. Uvidíte, že Cairo nebyl tak dokonale vycvičen jen šťastnou náhodou, ale díky neuvěřitelnému programu, kterým procházejí tisíce dalších odvážných a věrných čtyřnohých vojáků.

VÁLEČNÍ PSI

Než se rozneslo, že se nájezdu komanda SEAL, které zneškodnilo Usámu bin Ládina, zúčastnil i pes, existovala o psech v armádě a o tom, jak žijí, spousta spekulací a dezinformací.

Koneckonců vojenští služební psi (MWD) jsou v armádě jedineční, protože jsou jedinou živou položkou v zásobovacím řetězci. Zároveň jsou však bráni jako jiní vojáci.

„Mají své místo v řadě jako každý jiný,“ říká rotný Robert Moore, psovod a správce psince 217. jednotky vojenské policie z Fort Lee ve Virginii.

Vždycky se najdou kritici a aktivisté, kteří si budou myslet, že by žádný pes neměl dělat těžkou, drsnou práci vojáka, a už vůbec by se neměl dostat do palby ostřelovačů nebo ještě hůř – do bojové palby. Avšak lidé z armády pevně věří, že život, který vede psí voják, je pro něj mnohem smysluplnější a naplněný větší péčí než u většiny domácích psů.

Každý pes potřebuje mít nějaký cíl.

„O tyto psy je postaráno mnohem lépe než o jakéhokoli domácího psa,“ říká Gerry Proctor, důstojník pro styk s veřejností u 37. výcvikového oddílu v Lacklandu, kde se cvičí většina vojenských psů. „A pokud se psem špatně zacházíte či ho týráte, je to trestný čin.“²

Právě kvůli tomu dostávají psi v armádě nejenom hodnost jako normální vojáci – pro vás je to třeba *rotný* Rover – ale vždycky mají hodnost o stupeň vyšší než jejich psovod. Pokud lidský voják nějakým způsobem fyzicky či slovně napadne svého nadřízeného, je za to souzen. „Je to, jako byste praštili někoho hodnostně vyššího, a to není přípustné,“³ říká rotný Jason Hanisko, psovod 75. eskadrony bezpečnostních sil na letecké základně Hill u Ogdenu v Utahu.

Když cvičení psi a jejich psovodi letí komerčním letadlem, často bývají umístěni do první třídy. Nejen že letectvo takovým jedinečným způsobem ocení jejich službu Spojeným státům, ale také se dá předpokládat, že už pouhá jejich přítomnost na palubě pomáhá upevnit bezpečnost v letadle. Clifford Hartley jejich zvláštní služby oceňuje.

„Mnohokrát se mi stalo, že když nebyl let plně obsazen, letušky uvolnily celou řadu sedadel, aby se na ně mohl pes natáhnout,“ vzpomíná a dodává, že oba s Círem ocenili ještě víc, pokud to volné místo bylo v první třídě. „Letušky jsou vždy ohromně milé a nosí nám jídlo a pití. A když ostatní cestující vidí letět psa, vždycky vykládají o těch svých, až mě z toho brní uši.“⁴

Proč je o tyto psy tak dobře postaráno a proč jsou tolik milováni? Co umí za věci, které – lidští – vojáci nedokážou?

Stručně řečeno, jejich čich, sluch a zvláště jejich věrnost jsou zkombinovány do značné dokonalosti, pokud se týká vykonávání jejich práce. Tou je ochrana jejich psovodů i jednotek kolem nich.

„Říká se, že jeden pes má hodnotu přibližně deseti vojáků, nikoli s ohledem na jejich schopnosti, ale na jejich smysly,“ tvrdí rotný Zeb Miller, který sloužil jako psovod s německým ovčákem Nerem, jenž mu pomáhal vyhledávat výbušniny při nasazení v roce 2007 v Iráku. „Pracovali jsme na tom, aby úkoly ostatních vojáků mohly být vykonávány rychleji.“⁵

Co se týká čichu, psi zcela jasně vedou. Zatímco lidé mají v nose kolem čtyřiceti miliónů čichových receptorů, psi jich mají asi dvě miliardy, což znamená, že jejich čich může být až stokrát lepší – podle toho, jaké jsou rasy.

„Mají tak dobrý čich, že zatímco my například u cheeseburgeru cítíme pouze sýr nebo housku, oni cítí sýr, naloženou zeleninu, rajčata i salát,“ vysvětluje rotný Patrick D. Spivey, vojenský psovod, jenž pracoval s belgickým malinoisem Bodrem. „Je to téměř, jako by cítili ve 3D.“⁶

„Psí čich je podobný lidskému zraku,“ dodává Gerry Proctor. „Zatímco my můžeme vidět v jedné barvě široké spektrum odstínů a jemné rozdíly v tónu, zabarvení a intenzitě, psi něco takového dokážou čichem. Dokážou nabrat pach z předmětu, který jsme měli od bin Ládina, a poté ten pach sledovat.“⁷

A dokážou to i nadálku, až do vzdálenosti 200–250 metrů, pokud je neruší nic jiného, a kolem 50 m ve větru a při mnoha jiných druzích pachů. Tímto tématem se zabývá studie Auburnské univerzity v Alabamě, která má obor studující vojenské služební psy. Píše se v ní, že tito psi mají schopnost poznat jedinou kapku krve ve vodní ploše velikosti olympijského bazénu.

Nemusejí se stydět ani za svůj sluch, protože má širší rozsah a je selektivnější než ten náš. Pes slyší zvuky až do třiceti pěti tisíc hertzů za sekundu, zatímco lidé zvládnou stěží dvacet tisíc, což znamená, že je pro psy legrace slyšet poblíž kroky, třebaže přímo nad nimi přelétá tryskové letadlo. Jsou také citlivější na vysoké tóny a mají schopnost zavřít vnitřní ucho, což jim pomáhá zablokovat zvuky na pozadí. Místo toho se mohou soustředit na hluk, který je přímo před nimi.

Právě díky této kombinaci přirozené senzorycké dokonalosti si psi – vojenští i jiní – o tolik lépe všímají všeho kolem sebe. Často se téměř zdá, jako by byli jasnovidci a měli jakýsi šestý smysl, který jim pomáhá vykonávat svou práci.

„U psů jsou určité věci jako jejich čich, zrak a sluch mnohem sladnější než u nás,“ říká Spivey. „Můžete být venku na hlídce a silnice vám připadá úplně normální, ale v tom vám dá pes znamení: hej, tady není něco v pořádku.“⁸

A to jsme ještě nemluvili o tom, jak bojovnost vojenských psů pomáhá chránit vojáky. „Štěkající pes je ohromně zstrašující faktor,“ vykládá četař druhé třídy Johny B. Mitchell. „Lidé zmlknou a podřídí se.“⁹

„Přítomnost vojenského psa má jednak psychologický odstrašující účinek na nepřítele, ale také dává mnohem větší jistotu našim vojákům, ať už při hlídkování, detekci výbušnin nebo ochraně vojenských jednotek,“¹⁰ prohlásil rotný Jonathan Bierbach, psůvod 379. eskadry bezpečnostních sil, který pracuje s tříletým německým ovčákem Denimem.

„Některým lidem stačí, když vejdou do místnosti, kde je přítomný pes,“ říká Ken Licklider, letecký veterán a výcvikář, který nyní vlastní firmu Vohne Liche Kennels v Indianě, kde trénuje psy pro

CALI

Když Larry Buehner sloužil jako četař a psovod u 37. pěší roty stopařských psů ve Vietnamu, rychle se naučil, že to nemá brát osobně, když druzí vojáci vyžadovali jeho psa Cali – jednu z mála fenek sloužících v této válce – a nikoli jeho samotného.

Jako většina psovodů se svými psy objížděli i oni několik jednotek a poté, co Larry s Cali jednou zachránili život vojákům v jednotce tím, že je varovali před přepadovým komandem, nebo je upozornili na nastražený drát připojený k nedaleké mině, si je každá jednotka žádala znovu a znovu. V žádosti se ale vždy mluvilo o psu, nikdy ne o psovodovi. „Říkávali: ‚Hej, je Cali k máni?‘“ vzpomíná Buehner. „Nikdy nevěděli, jak se jmenujeme my, psovodi, ale všichni znali jména našich psů.“

Bral to sportovně, protože věděl, jak moc pozvedá pes ducha amerických vojáků. „Pěší jednotky vždycky hrozně rády viděly psovoda, protože všichni vojáci milovali psy, kteří jim připomínali domov,“ říká. „A co bylo ještě důležitější, ti psi skutečně pracovali, zachraňovali celou rotu i jednotlivé životy, takže je měli všichni rádi.“

Byla to zasloužená odměna za často hroživou a nebezpečnou práci. Spolu s dalšími pátracími psy a jejich psovody bylo hlavním úkolem každého psa, aby šel se svým psovodem na vodítku před vojenskou jednotkou a vyhledával nepřátelské skupiny či vojáky, nástražná zařízení, miny, ostřelovače i jiná nebezpečí.

„Pokud byly na polích zakopané miny, Cali prostě prošla kolem nich,“ vykládá Buehner. „Vy jste se na nic neptali a šli jste v jejich stopách. Pokud tam šla ona, mohl jsem tam projít i já.“

„Jednoho dne dostal Buehnerův oddíl rozkaz vyčistit kruhovou oblast džungle a vytláčit jakékoli skupiny Vietkongu směrem k další jednotce, která je měla přepadnout a zneškodnit. Pátrací oddíly většinou chodily po pěšinách, přičemž jeden voják sledoval mapu a druhý kompas, ale toho dne šla jednotka přímo džunglí a podrostem. Ten nebyl tak hustý, aby se museli prosekávat mačetou, ale Buehner stále sledoval aspoň jedním okem Cali běžící několik metrů před ním.“

Najednou se Cali zarazila, takže Buehner hned volal vysílačkou veliteli, že pes něco objevil. Po takovém jasném varování by mělo jít několik

Foto Larry Buehner

Foto Larry Buehner

vojáků celý prostor prozkoumat. Avšak velitel obhlédl okolní džungli a řekl oddílu, že jim nic nehrozí - v podstatě tím prohlásil, že pes lže - a pobídl je, aby šli dál.

Buehner proti svému přesvědčení souhlasil, ale ušel jenom pár metrů a pes znovu ukázal, že je něco v nepořádku - tentokrát ještě silněji než předtím, a zastavil se. Psovod znovu hlásil, že pes něco objevil, ale velitel trval na tom, aby ostatní psa ignorovali a šli dál. Buehner však radši riskoval neuposlechnutí rozkazu a pevně prohlásil, že on se ani nehne, dokud nezjistí, co se děje. Něco dalšího u něj vyvolalo ještě větší obezřetnost: oddíly v okolí měly stejnou radiovou frekvenci a on zaslechl, jak sousední radista hlásí, že jeho kolega v jiné jednotce slyšel pohyb právě před nimi.

S velitelem, který mu funěl za krkem, Buehner požádal radistu, aby mu sdělil, kde přesně se nachází jeho kolega. Po chvíli domlouvání se ukázalo, že Buehner, Cali i celý oddíl za nimi jsou příčinou hlášeného pohybu v džungli a že se nacházejí pouhých sto metrů od dalšího oddílu. „Kdybychom šli dál, padli bychom jim přímo do nastražené pasti a odnesli si to,“ ozřejmil. „Cali nám všem zachránila život.“

Buehner riskoval neposlušnost, ale protože už pracoval s Cali nějakou dobu, věděl, že pes pozná vždycky nejlíp, co se děje. „Člověk musel převzít vedení, když věděl, že pes si stojí za svým,“ prohlásil.

bezpečnostní síly a armádu. „Ať je to čivava, nebo německý ovčák, prostě se psa bojí. Jakmile se na scénu dostanou psi, podezřelý je z nich obvykle v takovém stresu, že si toho okamžitě všimnou a předstírají útočné úmysly. Ale ve skutečnosti o něj mají pouze zájem a cítí jeho strach.“¹¹

„Chráníme v podstatě vojáky před nebezpečnými situacemi, protože místo abychom je posílali ven hledat nástražné miny či jiné výbušné systémy, můžeme použít psy, aby to udělali místo nich,“ uvedl četař první třídy a psovod Charles Shepker. „Naši psi umí takové věci zvládnout mnohem rychleji než lidé, protože jejich čich, zrak a sluch jsou mnohem lepší než u lidí. Psům bych vždycky svěřil svůj život. Doma nebo v zámoří, většina lidí se cítí bezpečněji, když je s nimi nějaký pes.“¹²

„Bez psů se prostě jen motáte kolem a čekáte, kdy vylétíte do povětří,“ prohlásil svobodník William Crouse. To však neznamená, že týmy psovodů se psy se nedostávají do nebezpečných situací. Svobodník Crouse byl i se svým psem Canem zabit 21. prosince 2010 nastraženou bombou na afghánské silnici jen šest týdnů poté, co tam nastoupil do služby. Jeho poslední slova zněla: „Dejte Canea do vrtulníku!“¹³

„Tito psi jsou naši partneři,“ říká četař první třídy Michael Thomas, správce psince 25. roty vojenské policie u 25. pěší divize. „Cestujeme s nimi, spíme s nimi a žijeme s nimi. Jsou to naši nejlepší přátelé. Každý psovod se mnou bude souhlasit, že neexistuje nic, co bychom neudělali, abychom své psy ochránili.“¹⁴

Nejdůležitější aspekt toho, proč s vojenskou jednotkou cestuje pes, je však jednoduchý: jeho přítomnost zachraňuje životy. „Lidé si neuvědomují, jak moc životů takový pes zachrání,“ vysvětluje velitel vojenské policie Ricky Neitzel, trenér psů španělského bezpečnostního oddělení námořní základny Rota. „V mnoha případech vojenští psi lokalizovali auta naplněná výbušninami nebo zaznamenali improvizované výbušné systémy určené k zabití či zranění příslušníků amerických ozbrojených sil, stejně jako lokalizovali mnohé úkryty malých zbraní nebo skladiště používaná rebely a teroristy.“¹⁵

STRÝČEK SAM SI TĚ ŽÁDÁ!

Dnes zaměstnává Pentagon přibližně tři tisíce vojenských služebních psů, kteří slouží po celé zeměkouli ve všech odvětvích armády. Okolo šesti set těchto psů slouží v Afghánistánu a Iráku a tento počet v dalším roce nebo dvou ještě pravděpodobně vzroste.

Armáda nyní vidí hlavní problém v tom, že nemá těchto psů dostatek. Navzdory rozvíjejícímu se chovnému programu v Lacklandu, nákupu štěňat od soukromých chovatelů i navzdory smlouvám se soukromými společnostmi, které cvičí psy pro armádu, nabídka ani zdaleka nedosahuje poptávky. Výcvikové a chovné středisko v Lacklandu je kapacitně zcela naplněné, a přesto Pentagon není schopen získat tolik psů, kolik jich armáda vyžaduje a kolik by jich v optimálním případě mohlo ve vojenských jednotkách pracovat.

To však není nový problém. Před více než deseti lety byl tento problém stejně akutní, ačkoli důvody se poněkud lišily.

„Kvůli vysokému operačnímu tempu armády v Jihozápadní Asii a na Balkáně je v současné době vojenských služebních psů nedostatek,“¹⁶ uvedl Bob Dameworth, bývalý vedoucí programu vojenských služebních psů v Lacklandu. A to i přesto, že se v roce 1999 jeho oddělení staralo o logistiku téměř dvanácti set psích vojáků nejen pro armádu, ale i pro tajné služby, CIA a další vládní úřady. Stejně je to i dnes.

Někdy se psi zapůjčují na zvláštní úkoly: chránit různé hodnotáře nebo vyplnit pouze mezery, kde je třeba zvláštní pomoc. „Po celý rok posíláme přibližně osm psů denně na podobné ochranné mise, ačkoli bychom mohli takto využít třeba i sto osm psů každý den,“ dodal Dameworth.

Někteří psi z tusonské letecké základny Davis-Monthana například v roce 2004 pracovali pro Republikánskou národní konvenci v New Yorku. Ministerstvo obrany také půjčuje psy s psovody hraniční a celní správě, což napomáhá rozvoji praktických dovedností jak u psa, tak i psovoda. Přesto není možné překročit určitá pravidla: kam jde pes, jde i jeho psovod, jejich služby se vztahují pouze na vyhledávání drog nebo výbušnin a tito psi neprovádějí obecná pátrání ani nesmí dostat rozkaz k útoku.

Dnes si žádají více psovodů se psy všechna odvětví armády. Námořnictvo má v úmyslu vyslat jen do Afghánistánu přes šest set psů vyhledávajících výbušniny, což víc než dvakrát převyšuje počet psů před pěti lety.

„Velice se snažíme, abychom tam poslali co nejvíce těchto dvoučlenných týmů,“¹⁷ řekl generálmajor Richard P. Mills, jehož cílem je umístit psa se psovodem ke každé jednotce, jež vyjíždí na hlídky.

Generál James Amos, velitel námořních sil, s tím souhlasí: „Členové Talibanu jsou velice chytrí při skrývání nesčetných výbušnin a při kladení min. Psi nejsou jediným řešením, ale obecně vzato je psí program velice úspěšný.“¹⁸

Z jednoho pohledu staví vojenští služební psi tradiční koncept války na hlavu. Ron Aiello, veterán námořní pěchoty, který sloužil ve Vietnamu s německým ovčákem Stormym, to vysvětluje následovně: „Jako mariňáci jsme byli cvičeni v tom, abychom zabíjeli nepřátele, a tím chránili svou zemi. Byla to naše práce. Když jsem se stal psovodem, moje role se obrátila. Teď bylo naším cílem lidské životy zachraňovat. A to jsme také s našimi psy dělali. Zachraňovali jsme životy amerických vojáků.“¹⁹

Zároveň je třeba říct, že vojenský pes má v armádě stejné postavení jako jeho psovod. Stejně jako není myslitelné nechat zraněného nebo mrtvého člena námořní pěchoty na bojišti, jednotky s sebou také odnášejí zraněné či mrtvé psy, i když například ve Vietnamu to znamenalo celé dny klopýtání v teplotách vysoko nad třicet stupňů s téměř stoprocentní vlhkostí.

Vojenští služební psi čelí stejnému nebezpečí jako každý voják ve frontové linii: mohou být zastřeleni, čelí nečekaným nehodám, nemocem či zraněním a musí se potýkat s drsným podnebím. Na Středním Východě musí psi přežít nesnesitelné podnebí, kde teploty mohou přesáhnout 45 °C. Do očí jim vítr vhání písek a packy musí vydržet běhání po horkých kamenech a písku. Přesto však tato zvířata stále konají svou povinnost a na jejich věrnost se lze v boji stoprocentně spolehnout.

Přes všechny tyto nesnáze je pro ně pátrání po zlých lidech – nebo vyhledávání bomb – stále jenom hra.

Rotný Joel Townsend má v týmu za partnera rotného první třídy A-Taqa, dvouletého belgického malinoise. Townsend rychle vysvětluje, že se A-Taq – stejně jako ostatní speciálně vycvičení vojenští psi – nestane z ničeho nic ostrým psem, protože by poznal rozdíl mezi dobrem a zlem. „Pro tyto psy je práce zábavou,“ říká. „Je to jejich poslání. Když najde bombu nebo vypátrá nějakého nepřitele, dostane odměnu. A vím, že v tom nikdy nezaváhá. Pokaždé, když jdeme na hlídku, kladu svůj život do jeho pacek, a zatím se nám to vždycky vyplatilo.“²⁰

IDEÁLNÍ REKRUT

Vojenští služební psi nejsou objevem poslední doby. O dobře vycvičené psy byl v armádě vždycky veliký zájem. Podle *Encyclopaedia Britannica* z roku 1922 žádá britská armáda po svých psích vojácích následující věci:

Při uvažování o tom, jestli se určitý pes hodí pro válečný výcvik, by se mělo nejdřív přihlídnout k jeho fyzické kondici. Zcela nepostradatelnými vlastnostmi, samozřejmě kombinovanými s jeho inteligencí, jsou síla a hbitost. Měl by mít široký hrudník, pevné nohy a silné packy. I barva je důležitá. Pro vojenské účely se nehodí bílí psi ani ti, kteří jsou „světle“ zbarveni, protože by byli příliš snadným cílem.

Svou roli hraje i jejich pohlaví. Hárající fena by uvedla celou smečku do značného zmatku, a proto přes různé testy, které prokázaly, že feny jsou při výcviku schopnější a spolehlivější, se pro armádní výcvik nehodí. Na druhé straně kastrování psi postrádají odvahu a temperament a pro použití v boji se také nehodí. Co se týká věku, psi vybraní pro válečný výcvik by neměli být mladší jednoho roku a starší čtyř let.²¹

Ani v dnešní době se toho příliš nezměnilo, až na to, že v armádě mohou sloužit i feny, pokud jsou sterilizované. Naopak psi se stále ještě nekastrují.

Námořnictvo nedávno vydalo požadavky ohledně plemen psů, o něž mají zájem, a vybízí profesionální civilní chovatele a cvičitele, aby se s nimi spojili, pokud by je mohli zásobovat vycvičenými jedinci.²²

Tady jsou některé jejich požadavky:

- Psi, nikoli feny, rasy německých ovčáků, belgických ovčáků – malinois a holandských ovčáků vážící méně než 35 kg.
- Věk potenciálních uchazečů musí být mezi 18 a 36 měsíci.
- Přijímají se i psi, kteří už prošli výcvikem na vyhledávání výbušnin a na strážní službu.
- Prodávající musí umožnit kupujícímu, aby před uzavřením koupě provedl zevrubnou prohlídku a zkoušku obsahující práce na stopě, schopnost zákusu, práci v temných prostorách, na schodech a na kluzkém povrchu, při střelbě, při nadměrném hluku způsobeném vozidly atd.
- Všeobecně musejí být všichni psi bystří, aktivní, společenští, zvědaví a spolehliví. Musejí prokázat základní socializaci a kladný vztah k lidem.
- Psi musí mít výborné zdraví, nesmějí mít žádnou akutní ani chronickou chorobu či zlovyk.
- Všichni psi musejí prokázat správnou pohyblivost při chůzi i v běhu.
- Jejich kůže i srst musí být zdravá, nesmí mít žádné viditelné projevy chronické dermatitidy ani alergií, infekcí, zranění či externích parazitů.
- Psi musejí mít normální skus, nesmí mít předkus ani podkus. Musejí mít všechny čtyři špičáky a nesmí mít na zubech zubní kámen, hyperplazii ani nemají mít zuby nadměrně opotřebené.
- Musí mít normální srdeční ozvy, pulz i rytmus (tzn. žádné šelesty, arytmie atd.). Kardiovaskulární a dýchací soustava musí pracovat normálně v klidu i při nadměrné zátěži.

Poté následuje výčet toho, o jaké psy zájem nemají:

- Příliš agresivní jedinci, kteří nejsou schopni pracovat mezi jinými lidmi či psy.

- Psi, kteří nesnesou náhubek.
- Psi, kteří se obtížně dají zavírat do přepravních klecí.
- Psi, kteří nadměrně sliní, nejen kvůli vedru či při výcviku.
- Psi, kteří jsou ve styku s lidmi bázliví, nervózní či plaší.
- Psi, kteří jsou přecitlivělí či bázliví v některém prostředí, jako je vnitřek budov s různými druhy povrchu, schody či přidruženými stavbami.
- Psi se slabou motivací či psi, kteří nemají touhu dokončit daný úkol.
- Psi, kteří začali nebo dokončili výcvik na odhalování drog a poté byli cvičeni na odhalování výbušnin a obráceně.
- Nesmí mít žádný předpoklad k dysplazii ramenního či loketního kloubu.
- Nesmí mít žádné defekty nervového systému ani základních smyslů – zraku, sluchu a čichu. Diskvalifikují je například následující omezení, ale nejen tato: odchlípení rohovky, deformace očních víček, slzení, degenerace sítnice, chronická otitida, akutní či chronická rýma nebo zánět dutin a choroby páteře.
- Psi nesmějí mít žádné vnitřní parazity.
- Všichni psi musejí být očkováni v posledních dvanácti měsících proti vzteklině, psince, psímu adenoviru (typu 2), corona viru, para chřipce, parvoviróze a leptospiróze.

A tak dále. Další pravidla obsahují smlouvu, že prodávající má garantovat zdravotní stav psa po následující dva roky a jeho pracovní výkon po šest měsíců, jinak má kupující nárok na vrácení peněz za prodej nebo může přijmout nabídku na výměnu psa za jiného, pokud onen prodaný pes nesplní být jen jedno z daných kritérií.

A tyto nezbytné předpoklady jsou pouhým začátkem. Ještě jsme se vůbec nezmínili o tom, jak armáda testuje potenciální psy rekruty. Následují další požadavky ze stejné vládní směrnice:

- Psi musí mít výjimečný lovecký pud a zájem o aport a o házení hračky, které musí výjimečně chránit.
- Psi se musí chovat neutrálně a být schopní pracovat bez ohledu na všechny rušivé podněty způsobené jinými zvířaty.

- Psi musí být schopní pracovat s náhubkem a plnit s ním úkoly včetně běhu a označení figuranta a jeho agresivního hlídání po dobu alespoň jedné minuty bez pomoci psovoda.
- Psům nesmí vadit hluk žádného dopravního prostředku, tj. ani nákladního vozu, armádních vozidel, helikoptér ani letadel.
- Psi se nesmí bát střelby z pistole, lovecké pušky, automatických ručních zbraní ani granátů či trhavin.

Ten Pentagon je ale náročný zákazník. Avšak tito psi mají vykonávat důležitou práci, chránit sebe i svou jednotku před ohrožením, takže je nezbytné, aby pokračoval jejich důkladný výběr. Koneckonců v době, kdy je vojenský služební pes vychován a vycvičen tak, aby byl připraven do bojové akce, se do něj podle odhadů investovala částka v rozmezí mezi 40 000 až 50 000 dolary.

„Tito psi jsou jednou z mála položek v obranném arzenálu vojenských sil, které se neodepisují, ale věkem rostou v ceně,“ říká majorka Kelley Evansová, veterinářka pracující v roce 2003 v Kuvajtu.²³

Zvlášť když na podzim roku 2010 Pentagon oznámil, že po šesti letech a 19 miliardách dolarů utracených ve snaze vytvořit dokonalou technologii na detekci bomb, jsou psi stále ještě jejich nepřesnějšími vyhledávacími. Vypátrání bomb pomocí nejlepšího armádního vybavení – bezpilotními letadly a vzdušnou detekcí – je účinné kolem 50 procent, zatímco psi to dokážou až v 80 procentech případů.

„Zatím neexistuje přístroj, který by uměl to, co dokážou psi,“²⁴ tvrdí četař letectva R. Duval, hlavní trenér u 48. eskadry bezpečnostních sil.

JAK SE STÁT PSOVODEM VOJENSKÝCH SLUŽEBNÍCH PSŮ

Samozřejmě že psi jsou životně důležití, ale druhá polovina jejich týmu – ta lidská – je právě tak důležitá při vytváření úspěšného svazku psa a jeho psovoda.

Zvlášť po vzrušení vyvolaném zprávami o účasti Caira na útoku na Usámu bin Ládina se nevyhnutelně objevilo mnoho civilistů, kteří

začali uvažovat o kariéře u armády, pokud by se mohli stát psovody a s těmito skvělými psy pracovat.

Musím vás varovat: ta práce není tak snadná, jak vypadá. Tak zaprvé, stát se psovodem je těžší, než by se mohlo zpočátku zdát. Nemůžete se jen tak přihlásit a jít pracovat jako psovod. Vojenští služební psi jsou obvykle přiřazeni k bezpečnostním jednotkám, takže vy musíte nejdřív alespoň dva tři roky svou vytrvalost prokázat jako vojenský policista. Psovodi jsou také zodpovědní za veškerou péči o psa, nejen za práci s ním a výcvik.

„Někteří lidé si představují, že práce psovoda spočívá v tom, že držíte vodítko a dáváte mu rozkaz, aby zaútočil na pachatele,“ vypráví rotný Benjamin Collins z 376. perutě expedičních bezpečnostních sil, který tvoří tým s belgickým malinoisem jménem Densy. „Je jisté, že naše práce zahrnuje mnohem víc povinností. Být psovodem znamená stát se rodičem. Psi potřebují péči a pozornost stejně jako jakékoli dítě. Musíme být se svým psem sehraní po všech stránkách – a starat se o všechno, od jejich teploty až po jejich temperament. Tito psi jsou jako lidé, takže mají své dobré i špatné dny. A my bychom měli poznat signály, jak na tom pes právě je.“²⁵

„Cir je vrtošivý,“ říká o svém psím partnerovi Clifford Hartley. „Má své nálady stejně jako lidé. V jedné chvíli je šťastný, v příští je rozčilený, ale nikdo kromě mě to nepozná. Já vím, kdy je třeba nechat ho o samotě. A pak mu říkám: ‚Už je načase, hochu, vrátit se domů a tady toho nechat.‘“²⁶

Další překážkou je, že dokonce i čekání na povolení k výcviku na psovoda vyžaduje hodně trpělivosti, někdy dokonce celé roky. Svobodník letectva Mark Bush dělá psovoda belgickému malinoisovi Chukkymu, ale když přišel do armády, psovodem nebyl. V březnu 2004 byl vyslán do Iráku, kde se setkal s jedním psovodem z námořní péchoty, a byl udiven nejen tím, co všechno pes dokáže, ale také vztahem mezi těmi dvěma a pracovní etikou, kterou sdíleli. Začal zjišťovat, co obnáší stát se psovodem, a když byl převelen na jiné místo, vyptal se vedoucího trenéra, za jakých podmínek by se mohl i on takovým psovodem stát.

„Tehdy jste museli mít povolení právě od něj, abyste mohli začít výcvik v týmu K9 se psy,“ říká Bush. „Profese psovoda vyžaduje

hodně iniciativy a práce mimo pravidelný pracovní den, a on se chtěl ujistit, že budu jasně vědět, že starost o psa je těžká dřina.²⁷

Než tedy dostal požehnání, hlavní trenér po něm žádal, aby během několika týdnů strávil osmdesát hodin nad rámec svých obvyklých povinností jako dobrovolník při výcviku.

„Ve stejnou dobu jako já chtěli dělat psovoda u armádních psů ještě další tři nebo čtyři lidé,“ vzpomíná. „Začali jsme tím, že jsme zamezili a drhli podlahy. Psovodi si vzali psy z výběhů a já jsem je musel vyčistit. To byla nikdy nekončící práce. A tvrdá. Na konci týdne jsem byl jediný, který tam zůstal. Vydržel jsem to ještě dalších pár týdnů a potom jsem mohl přejít ven cvičit s oddílem K9, z čehož jsem byl opravdu nadšený, jako kdybych šel poprvé do školy.“

Bushovy zkušenosti nejsou ojedinělé. Stát se psovodem armádního psa znamená všechno jiné, jen ne okouzující práci, takže vedoucí trenér se chce obvykle ujistit, že budoucí psovod zná všechny klady i zápory této profese, ještě než se upíše k intenzivnímu tréninku. Četařka LeighAnn Weigoldová je psovod u 437. perute bezpečnostních sil a stejně jako Bush musela víc než rok trávit veškerý svůj volný čas čištěním kotců, krmením a péčí o psy a rozkazy psovodů, než byla přijata do výcvikového programu.

Dalším nezbytným úkolem budoucího psovoda je sloužit jako figurant – jinými slovy dobrovolně dovolit psovi, aby na vás zaútočil a snažil se vás roztrhat na kusy. Samozřejmě že figuranti nosí ochranný oděv, který je má chránit před psím kousnutím, ale poprvé se člověk vždycky zdráhá se psovi postavit. „Hlavně je to děsivé,“ říká Weigoldová, „A někteří psi vyvolávají větší hrůzu než jiní.“²⁸

Joel Townsend ve skutečnosti strávil tři roky jako dobrovolný figurant a čistil kotce, než byl přijat do výcvikového programu na psovoda. Po absolvování celého programu se jeho partnerem stal A-Taq. A zatímco tato práce vyžaduje, aby měl psovod psy rád, zároveň je třeba být i společenský, takže introverti nemusejí být vždy přijati.

„Já jsem vždycky býval extrovert, a přesně to člověk potřebuje pro práci se psem,“²⁹ přisvědčuje vojín první třídy Justin Kintz, který pracuje s belgickým malinoisem jménem Elco.

Musel se naučit přijmout za své jisté návyky, které by byly v určitých kruzích přijaty velice rozpačitě, protože zjistil, že ho Elco lépe poslouchá, když mluví vysoce nasazeným, dívčím hlasem.

Jemu ani ostatním psovodům to nevádí. Vlastně se zdá, že dalším požadavkem pro dobrého psovoda je být trochu odlišný. „Pro nás to není jenom práce, je to vášně,“ říká četař Len Arsenault, vedoucí výcviku na letecké základně Hanscom u massachusettského Bedfordu. „Všichni jsme trochu divní.“³⁰

„Patříme do zvláštního bratrstva,“ souhlasí s ním Hartley. „Jsme taková podivná skupina lidí. Máme v práci legraci a víme, jak si dělat ze všeho švandu a nebrat věci příliš vážně.“³¹

Joseph Villalobos, smluvní cvičitel psů ze společnosti Northrop Grumman, si myslí totéž. „Práce s vojenskými služebními psy je úchvatná,“ přiznává. „Naše psí rodina je pevná a kamarádství vždycky silné.“³²

Hodí se i každá troška nadšení, protože práce psovoda opravdu nikdy nekončí. „Výcvik vojenského služebního psa není nikdy hotový a žádný den není stejný,“³³ vykládá rotný Travis Hazelton, který pracoval s desetiletou fenou německého ovčáka Sindou, když byl s 37. letkou bezpečnostních sil převelen do Iráku.

„S výcvikem svého psa nemůžete nikdy skončit, protože vždycky je co vylepšit nebo doladit. Vojenští služební psi jsou jako vojáci, kteří jsou v armádě noví. Musí se naučit všechno o své práci. Začíná se se základními principy, protože neznají vůbec nic. Poté potřebují stálý trénink, aby se dokázali soustředit na splnění svého poslání.“

„Je to jako kdekoli jinde,“ řekl specialista Jason David, který pracuje s četařem Banditem, s anglickým špringlšpanělem, loveckým psem prostřední velikosti s bílým břichem a hnědým hřbetem a hlavou, až na bílý pruh na čele. „Pokud necvičíte, přestanete své úkoly zvládat.“³⁴

Když Hartley pracoval s Cirem, cvičili v průměru jednu a půl hodiny denně. „Každý měsíc jsme museli splnit určité věci, takže ten výcvik byl nekonečný,“ vypráví. „Pokud bychom s tím přestali, i pes se začne rychle horšit. Když nepracuje, zleniví. Pamatuje si sice, jak

má co dělat, ale nechce se mu. Když však vypustíte cvičení o víkendu, moc rád se do toho zase pustí, protože se nudí, neboť seděl celé dva dny v kotci.“³⁵

„Dá to hodně práce, když máte udržovat psa v kondici a čistit kotce,“ říká armádní specialista Damen Tokarz z 554. roty vojenské policie, jehož psím partnerem je německý ovčák Cedo. „Čistíme jim výběh každý den, drhneme ho odshora dolů a jednou týdně ho dezinfikujeme, alespoň jednou za čtrnáct dní psy koupeme, vyčesáváme je alespoň každý druhý den, krmíme je, dáváme jim vodu a léky. Být psovodem je veskrze zábavná práce, ale fyzicky, duševně i emocionálně namáhavá,“ dodává Tokarz.³⁶

A další mínus při práci psovoda armádního psa: zničí vás papírování.

„Mnoho lidí si neuvědomuje, kolik papírování vyžaduje práce se psy,“ povzdychl si rotný letecký Glenn Gordon, který pracuje spolu s německým ovčákem Rickym. „Můj pes už je v armádě pět let. A každý den jeho psího života je třeba zapsat, co je nového.“³⁷ Když pes vykonává svou práci, všechno se o něm zapisuje do jeho složky, od váhy až po výcvik jeho temperamentu venku na cvičišti, stejně jako to, kam pes ten den cestoval. Koneckonců někdy v budoucnosti bude něco, co pes udělá – například když na někoho zaútočí nebo najde drogy – potřebovat podrobnou dokumentaci nebo se bude muset touto dokumentací prokázat u soudu.

„Neznamená to, že můj pes našel dnes marihuanu, a tím to pro mě končí,“ pokračuje Gordon. „Musím také pokračovat ve výcviku. Je jako malé dítě, které si musí opakovaně zavazovat boty, nebo to zapomene.“

Gordonův kolega, rotný Robert Black, jehož partnerem je německý ovčák Aaron, chce něco budoucím zájemcům o práci vojenského psovoda poradit. „Pokud chcete být psovodem, zajděte si do místního útulku, promluvte si s nimi a přiložte tam ruku k dílu, abyste věděli, o čem to skutečně je. Nesmíte si představovat, že pouze sedíte v klimatizovaném autě a vozíte se se psem sem a tam. Musíte udělat každý den pěkný kus práce, i když mnoho z ní není vidět. Proto je dobré vyzkoušet si to na vlastní kůži, abyste se ujistili, že právě tohle chcete.“³⁸

Přes velké pracovní vytížení si většina psodů na nic ohledně své práce nestěžuje. A Black má ještě další varování: být psodem není práce, je to vážný osobní vztah. „Na svého prvního psa se budete vždycky pamatovat,“ říká.

VÁLEČNÍ PSI V PRŮBĚHU DĚJIN

Psi mají za sebou dlouhou a heroickou historii služby na bojištích po celém světě. Existuje domněnka, že je v boji používali už čtyři tisíce let před naším letopočtem starověcí Egypťané. Našly se zprávy, že egyptští vojáci využívali psy, aby nosili zprávy ukryté v obojcích, zatímco jiní kmenoví náčelníci cvičili psy, aby hlídali i útočili na nepřítele. V zápisech ze starého Říma se autoři zmiňují o psech majících ochranné štíty. Ve středověku cvičili vojáci psy, aby donesli na zádech do nepřátelského tábora oheň, tam ho setřásli a vrátili se zpátky. Tak unikli nevyhnutelnému požáru, který na místě vypukl.

V Americe se psi poprvé používali ve válkách s indiánským kmenem Seminolů ve 30. a 40. letech 19. století, kdy armáda chovala bloodhoundy, aby vojákům pomáhali stopovat původní americké obyvatel i uprchlé otroky na Floridě a v Louisianě.

Za války Severu proti Jihu se psi používali jako poslíčci, hlídači a maskoti na bitevním poli, nespádali však do oficiální strategie ani na straně Unie ani u Konfederační armády. Mnozí psi patřili vojákům, kteří se rozhodli, že si je vezmou s sebou do tábora i do bitvy.

Snad nejdojímavější příběh z této války se váže k bitvě u Shiloh, jedné z nejkrvavějších bitev celého tohoto občanského konfliktu. V dubnu 1862 padlo v této bitvě dvacet tisíc vojáků včetně kapitána Louise PfiEFFa ze 3. illinoiského pěšího pluku. Po téměř dvou týdnech přijela na bitevní pole v Tennessee jeho manželka, aby si vyzvedla manželovo tělo. Strávila celý den prohlížením mělkých hrobů. Hledala nějakou známku toho, kde byl její muž pohřben. Po hodinách trmácení po bojišti uviděla, jak se něco v dálce hýbe a blíží se to k ní. Byl to pes jejího manžela. Po krátkém uvítání odběhl a hlavou jí ukazoval, aby ho následovala.

Došla tak až do vzdáleného koutu této krvavé bitvy, kde ji pes dovedl přímo k manželovu hrobu. Později se od jiných vojáků dozvěděla, že pes zůstal u Pfeiffova hrobu po celých dvanáct dní od bitvy.

PRVNÍ SVĚTOVÁ VÁLKA

Ze všech zemí, které se účastnily této války, byly Spojené státy jediným národem, který oficiálně neposílal psy do boje. Bylo to způsobeno jednak tím, že Amerika vstoupila do války poměrně pozdě, až v roce 1917, ale také tím, že vojenští velitelé nevěřili, že by psi byli v boji nějak užiteční.

Naopak Německo disponovalo po celou válku více než třiceti tisíci psy sloužícími k různým vojenským účelům. Hned na začátku války mělo Německo šest tisíc vycvičených a připravených psů. Není se co divit, protože celá německá armáda měla ohromný nástup. Velení armády otevřelo první armádní program zvláštního výcviku psů blízko Berlína už v roce 1884.

„Němci rozpoznali už mnoho let předtím, jakou hodnotu mají v bitvě psi a jak mohou být využiti k nejrůznějším účelům. Cvičili je jako pomocníky sanitářů a zvláště jako průvodce hlídek a stráží,“ upozorňoval Angličan Edwin H. Richardson už v roce 1915. „Kromě toho mají i velký počet vycvičených policejních psů. I ti byli na počátku války mobilizováni a doprovázeli své pány do bitev a pomáhali přepravovat zprávy.“¹

Během doby se na Richardsona začalo hledět jako na otce moderního výcviku armádních psů. První psy začal cvičit k válečným účelům přibližně ve stejnou dobu, kdy německá vláda založila první školu pro armádní psy. Některé Richardsonovy výcvikové metody byly skutečně založeny na tom, co viděl, když před válkou strávil několik týdnů v Německu, aby pozoroval, jak vojáci cvičí své psy.

Richardson byl původně farmář a začal cvičit a chovat psy za jediným účelem – aby je připravil do bitvy. Nakonec přestal s farmářením a plně se věnoval výcviku. Svůj chovný program započal tím, že cestoval po celé Evropě a studoval techniky a metody jiných trené-

rů – nejen Němců – a postupně si doma vytvářel svůj vlastní výcvikový postup. Jeho pověst rostla a v roce 1905 s ním uzavřela smlouvu ruská vláda, aby připravil zdravotnické psy pro jejich armádu. Richardson se v tomto oboru soustředil na erdelteriéry – pro jejich vyhledávací a aportovací schopnosti – a naučil je tahat saně a vozíky, na nichž odváželi během rusko-japonské války raněné vojáky z bitvy na ošetřovnu.

V té době byli erdelteriéři jednou z nejoblíbenějších psích ras a zvláště se hodili pro chladnější podnebí. Ačkoli se dnes nepoužívají jako saňoví psi, mají dobrou postavu s širokou hrudí a kudrnatý kožich, který odpuzuje vodu. A jejich hnědé či černé zbarvení jim umožňuje lepší maskování než jiným plemenům. Jsou dostatečně silní na to, aby po sněhu táhli saně se zraněným člověkem celé míle daleko.

Richardson se jako trenér cvičených psů stal slavným po celém světě, ale vláda jeho země se jen pomalu rozhoupávala, aby schválila jeho žádost o dotaci na program speciálního výcviku armádních psů, dokonce i když v Evropě vypukla v roce 1914 první světová válka. Protože Richardson si uvědomoval, že správně vycvičení psi pomáhají zachraňovat životy na bitevním poli a svým psovodům pomáhají dobře vykonávat jejich práci, rozhodl se obejít oficiální místa a místo toho se obrátil na Červený kříž a nabídl jim svou pomoc. Ti ji rychle přijali a souhlasili s jeho plánem, že pro ně bude cvičit záchranářské psy. Tito psi měli na bitevním poli upozorňovat na muže, kteří jsou zranění, ale živí, a mrtvé nechat na pozdější dobu, kdy je zvláštní jednotky sbíraly a pohřbívaly.

Psi se k tomuto úkolu hodili zvláště tehdy, když bylo třeba přepravovat raněné rychle a nízko nad zemí, aby se vyhnuli ostřelovačům i další střelbě.

Psi, kteří sloužili jako poslíčci, byli životně důležitým spojením, protože přinášeli zásoby, jídlo i zprávy jednotkám na frontové linii od dalších jednotek nebo ze základních táborů. Někteří psi přinášeli dokonce i poštovní holuby, které pak vojáci na frontové linii vypouštěli zpět do zázemí.

Avšak v prvních letech první světové války byli známi zvláště zdravotničtí psi, kteří existovali ve všech bojujících armádách.

STUBBY

Voříšek, který se stal známým pod jménem Seržant Stubby a zároveň byl milovaným maskotem 26. pěší divize za první světové války, je také prvním známým vojenským psem v americké historii. Jeho nenadálý příchod, kdy jednoho dne napochodoval ke cvičícím vojákům shromážděným na Yaleské univerzitě, nevěstil nic výjimečného.

Nečistokrevní psi i různí voříšci byli v těch dnech na předměstí velkých měst i v univerzitních kampusech něčím zcela obvyklým. Ale strakatý voříšek pojmenovaný podle krátkého pahýlu svého ocasu Stubby (useknutý) se zalíbil nejdřív jednomu vojákovu v praporu, vojínu J. Robertu Conroyovi, a brzy i dalším.

A nebylo divu, protože Stubby jednal jako rozený voják: pochodoval ve formaci spolu s muži, štěkal při společném pokřiku a dokonce se mu podařil i jakýsi pseudo pozdrav, protože při salutování zvedal pravou pacuku nahoru.

Když se měla jednotka koncem roku 1917 přeplavit na evropské bojiště, Conroy propašoval - bezpochyby za pomoci ostatních vojáků - Stubbyho na palubu SS *Minnesota* k cestě do Francie. Armáda nepovolovala, aby spolu s jednotkami žili i jejich živí maskoti, ať už na zemi, či na moři. Černý pasažér byl objeven kdesi uprostřed Atlantiku a zapůsobil i na Conroyovy nadřízené, když zasalutoval veliteli.

Bylo mu povoleno zůstat.

Stubby doprovázel jednotku na frontovou linii a neklepal se ani při rachotu a chaosu na bojišti. Jednoho dne byl zasažen při plynovém útoku. Conroy s ním pospíchal ke zdravotníkům, kteří ho vyléčili a poslali zpět k jednotce, když se zotavil. Nedlouho potom, co se vrátil do předních linií, zachránil svou jednotku, když ucítil první známky plynu ve vzduchu. Začal štěkat a rozběhl se zákopem, kde vzbudil celou jednotku, která měla čas se připravit, vzít si masky a upozornit na plyn další.

Kdesi v zákopech se Stubby naučil, že anglicky mluvící muži jsou dobří vojáci, zatímco německy mluvící muži jsou nepřátelé. Pravidelně hlídkoval na bojišti - a protože byl malý a nízko u země, většinou unikl pozornosti - a hledal zraněné nebo ztracené vojáky mluvící anglicky. Buď je vyštěkával, aby na ně upozornil zdravotníky, nebo dostrkal dezorientovaného vojáka zpátky k zákopům, jako by hnal ovci.

V jednom případě muž, který se objevil u zákopů, uklidňoval pejska angličtinou s německým přízvukem. To Stubbymu stačilo. Napadl ho, srazil na zem a útočil mu na nohy, dokud nepřišlo několik vojáků z jeho jednotky. Jak se ukázalo, ten muž byl německý špeh.

Stubby se celkem zúčastnil sedmnácti bitev a byl prvním psem, který obdržel oficiální vyznamenání od americké armády. Když válka skončila, stal se hrdinou, setkal se se třemi americkými prezidenty – Wilsonem, Hardingem a Coolidgem – a chodil na večere a bankety, kde dostával nekonečnou řadu medailí a účastnil se bezpočtu různých přehlídek.

Stubby umřel v roce 1926 a jeho tělo bylo věnováno Smithsonian Institute. Jeho nekrolog zabral tři odstavce v novinách *New York Times* s názvem „Stubby z A.E.F. vstupuje do Valhaly: hlídkový pes bez potvrzení původu se účastnil Velké války ve Francii.“

Toto je pouze náhled elektronické knihy. Zakoupení její plné verze je možné v elektronickém obchodě společnosti eReading.